

ФАРМЕРСЬКА СТОРІНКА

МІЖ ФАРМЕРАМИ.

НА СТАРІ ТЕМИ.

Пришлось мені обіхати декілька фермерських місцевостей в Манітобі, заселених українськими фермерами. Так і затіяли українськими.

Подивився я на ті ферми і на фермерів та подумав: хто ж нашо назвав ті місцевості фермерськими, а їх мешканців фермерами? Колись писав в "У. Р. В." Куркулєнко про таких фермерів на півночі від Вінніпегу, відірваних від світа. Я думаю, що Куркулєнко жартував, або, як то говориться, додавав перцю своєму оповіданню. А тепер я переконався, що це було так правдиве. Піччу по порядку.

Вінніпег Біч — це гарна місцевість, до якої шле літо кілька сіплярських потягів що дня возять тисячі вінніпегських обивателів купуватися в озері Вінніпег і покататися в гарячій ліску, а молярі потанцювати в величезній салі.

Шле літо ця місцевість жива, а тепер мертва, чи напів мертва.

Кілька миль на захід від тієї місцевості починається ферми, заселені переважно Українцями. І тут вже місцевість ні мертва, ні жива. Порозсіпалися серед ліса на прорубаних, викорчуваних площинах невеличкі хатки і дивляться на вас як сироти. Ось над дорогою будинок — це Робітничо-Фермерський Дім, а у нім Товариство ім. Ів. Франка.

Організаційно-освітня робота ведеється, як фермерів, більш менш добре. Економічно тут фермери стоять, що називається, зводять кінци з кінцими, а де кінци не сходяться, там коротаи долотують, та порожні жолудками намагаються. Товариство ім. Франка ухвалило одностайно прилучитися до Товариства Укр. Роб.-Фарм. Дім.

Фрейзервуд — це вже буде далі на північ. Також фермерська місцевість заселена українськими фермерами. Тільки замість пшениці, родять їм осики. "Кортова індустрія", як це самі вони називають. Організації нема, хоч є подекуди свідомі одиниці, що читають "Укр. Роб. Вісті" і "Робітницю".

Істи тут фермери не мають що, а випити ой, ой! Чи вони тут саможонку з осик точать, чи з кортів душать — не знаю, але фактом є, що "індустрія" в повній русі.

Приїхав організатор, зійшлося поважне число фермерів, серед них багато молоді. Організатор закликає створити товариство.

— А чи можна буде і в товаристві пити? — це питає молодий хлопчак.

— Ні.
— І оцим "ні" організатор убив всяку охоту до організації серед мужеської молоді. А старі боються взагалі організації, е-гоїстично казав.

А от дівчата цікаві. Вони чули про жіночу організацію при Товаристві У. Р.-Ф. Д. і розпитують:

— Як там в організації? Що там жінки й дівчата роблять? Сходяться, читають, співають, грають представлення?
— Так.
— А то гарно. Зорганізуйте у нас жіночий відділ.
— Дуже радо — відповідає організатор.

— Але... нас батьки все одно не пустять до організації.
Вечером після мітінгу зібрався гурток дівчат до тої хати, де організатор ночував. І розпитують. А потім:

— Товаришу! навчить нас хоч пару пісень. Розкажіть нам як грати дредставлення. Може ми колинебудь і без організації щось зробимо, а пізніше і організацію заснуємо.
А хлопці не прийшли, бо знали, що не буде саможонки. А батьки не дозволяють організації, а саможонку дудити по-вольють. А голод заглядає у замірзлі вікна нужденних хатин. А темнота, безпросвітність, безпорадність — страшні.

І так день за днем, рік за роком без надії на краще майбутнє, бо хоч би навіть вирубав той ліс, та земля хліба не вродить. І це не в сибірській пустелі, але всею кільку годин їзди з Вінніпегу, від культури й цивілізації.

Коли я дивився на життя цих людей, то уявляв собі їх минуле життя в старому краю і пита сам себе: який поступ вони зробили в цій країні американської культури?

Ніякого. Забитість, відірваність від всього живого зробила цих людей похмурими, недовірчивими, просто ворогами того, хто приїжджає до них з міста. І не їх вина в тому. Закиньте туди "культурну" людину і вона там за пару років коли не збожеволіє, то заціпає.

А от навіть серед тої темряви блищать ще зірки. Є там одиниці з залізними нервами, які затримали свою свідомість і навіть стараються боротися з тою страшною деморалізацією, що так глибоко запустила свої корені.

Коли я опустив ту місцевість, то в дорозі пробував собі уявити майбутнє тих фермерів, майбутнє їх дітей. Який шлях життя вони собі виберуть? А

Про фермерські злидини, які від чотирьох літ досягли вже кульмінаційної точки, вже аж якось остогидло писати. Візьмеш в руки "Українські Робітничі Вісті" та заглянеш до фермерської сторінки і починаєш читати дописи з різних фермерських околиць. І що-ж там знайдеш? Повно нарікань на теперішню штучно викликану кризу, на безощадний вижиск на несправедливий лад, високі такси, на дорозничу на всі, крім фермерських, продуктів і т. д. Стоїть бог-капітал обжалований і доведений той акт обжалування, та клопіт лише в тім, що обжаловуючі не мають ще тої відваги, щоб доказати йому його вище наведені провини, та вимирити справедливу кару.

За нашу беззастанув та обезціновану працю, за сумні та обдерті, а дуже часто і голодні наші діти, за сльози жінок і дітей наших, за сарву в родині, яка звичайно повстає через недостачу та злидини, за наші дихавці груди, в яких від беззастанної тяжкої праці клекоче, як в градівій хмарі, за те, що всею віддаємо тому богови-капіталові, а самі лишаємо собі лише гіркі спомини тяжкої праці — за всі ці вичислені кривди, мусити прийти тебе нашо до цієї пори придушеного гніву, день загального обрахунку.

І він прийде, а скорість його приходу залежить від нас самих. Плакати й нарікати потраплять і малі діти, та нам час братись за діло. Зреалізуйте наші кличі потрафимо лише тоді, як станемо клясово свідомі, як зрозуміємо, що клясова боротьба, що провадиться вже цілі століття не унічаються успіхом так довго, як довго працюючі фарми й міста, не зрозуміють один одного і не сконцентрують своїх сил для спільної боротьби проти капіталу.

Фермерство і робітництво мусить вже раз пізнати, що вони є висказувані одним і тим самим капіталом, та що їм діється від нього однакова мірка. Ці два до тепер роздволені в умах все звучали слова молодого хлопця: "А чи можна в організації пити саможонку?"

І наче у відповідь йому безвольний голос дівчини:

— Товаришу, зорганізуйте у нас жіночий відділ... Але... мене батько не пустить до організації.

Такі то є батьки! Таку й подяку вони дістануть від своїх дітей. А дітей таки жалю.

Мандріюник.

ені табори, повинні створити спільний фронт, зближитися до себе, обмінятися гадками, та шукати спільного виходу з теперішнього трудного положення.

Як же-ж це зробити? Фактом є, що ще до цього часу, до великої степені між фермерством та робітництвом існує мильне повяття. Говорю про менше свідомий, або зовсім темний елемент цих двох груп. Робітник в очах фермера (маю все на думці мало свідомого) це його найбільший ворог, бо коли він при помочі страйки діється підвищення заробітної плати, так що підвищує відчуження фермер на своїй кишені. Фермер, знову в очах робітника, це партнер Моргана, Ракефелера і других їм подібних. Це капіталіст, який є відповідальний за страшну дорозничу споживчих артокулів, за які робітник так солоно платить в місті. Бо-ж подумайте! люде добрі! Цей "капіталіст" з фарми, продав бичка по двохтора цента за фунт живої ваги, а робітник в бучера дав по 15—20 центів за фунт.

Такі поняття і мильне так з одної, як і з другої сторони. Так думають лише не свідомі елементи.

Та що-б ці два роз'єднані табори звести до купи, треба кооператив, спільного ділання.

Від якогось часу Провінційна Екзекутивні Комітети Товариства Укр. Роб.-Фарм. Дім трох західних провінцій висилають на обідку своїх організаторів. Треба признати, що згадані організатори призначились не мало до надходження Екзекутивні Комітети Товариства Укр. Роб.-Фарм. Дім трох західних провінцій висилають на обідку своїх організаторів. Треба признати, що згадані організатори призначились не мало до надходження Екзекутивні Комітети Товариства Укр. Роб.-Фарм. Дім трох західних провінцій висилають на обідку своїх організаторів.

Праця, чи радше сказати успіх і, хоч аж не дуже замітний покищо, то все таки велика часть фермерства почала застановляється над питанням спільної акції в боротьбі за кращий лад. І коли покищо лише мале число колишніх наших Народних Домів злучилось з Товариством Укр. Роб.-Фарм. Дім, то сміло можна сказати, що половина всего фермерства зістала симпатичнами цього руху, мимомо страшного скавуління буржуазних наймитів. Значить "slow but sure" (помалу але певно) вище згадане мною мильне повяття фермера про робітника сезає, як туман зі сходом сонця.

Я, однак, є того переконання, що таку саму процедуру треба примінити до отворення очей робітника, та усунення його мильного повяття про того "капіталіста з фарми".

Ці фермерські доми, котрі

вже злучились з Товариством Укр. Роб.-Фарм. Дім, повинні з своєї сторони вислати на обідку до головних міст своїх бесідників, котрі б сумніву зроблять не менше корисну роботу для майбутньої злуки, як це вже зробили робітничі організатори, а робітники зі своєї сторони повинні дати цим фермерським організаторам так моральну, як і матеріальну поміч, як це до тепер робили фермери, бо як я вже згадав на інших місці, через кооператив ми приліпимо до злуки.

Фермери з західної Канади в останніх двох роках масово вступають до своєї клясової організації Фермерської Юнії Канади. Згадана організація мала минулого року двох українських організаторів тт. Савка і Приступу, котрі причинились немало до поширення Фермерської Юнії серед українських фермерів, та на доноси чужих і своїх між екзекутивною Юнією, вимі згаданими організаторами мабуть прийшло до непопорозуміння, через що певно і їх робота зістала припинена. З певних джерел довідуюсь, що промови згад. організаторів були не по нутру реакційним елементам так нашим, як і юнію. Іх ці реакціонери напінтували як більшовиків, анархістів і т. п. і зробили підлі доноси до Юнії та назвали їх промови "too radical" (знадто радикальними). Місцеве провінційне відділення посла, який потерпав, що сими промовами згадані організатори копають йому його політичний кар'єри, ці промови так занепокоїли, що середка скаржився на них президентові Юнії. Однак фермери, які мали нагоду чути промови цих двох організаторів, знають найліпше, що в їх промовах не було нічого шкідливого фермерським інтересам, навпаки були це промови, яких під цю пору треба як найбільше.

Треба зазначити, що як і у всіх інших організаціях, так і в Фермерській Юнії Канади, є члени ріжких поглядів. Знайдете там від крайно надзвичайних, до найбільш поступових членів. Все-ж таки їх вкже спільна ціль, спільна ідея політичного фермерського стану, а відношення Юнії до робітництва є наскрізь симпатичне і про більша часть членів ясно і зрозуміло стремить до повної злуки фермерів з робітниками.

Вже через це саме робітництво зі своєї сторони симпатично з цєю організацією, а фактом є, що робітничі організатори стараються при всякій нагоді поширити Юнію. Роблять це і наші українські організатори, а з англійських робітничих організаторів т. Бартоломю не мало спричинився до поширення Юнії.

Треба признати, що т. Бартоломю (який є членом Комуністичної Партії Канади і був кандидатом з рамети Канад. Партії Праці при доповнюючих виборах в Едмонтоні) є експерт по статистиці справ, що йому призначено навіть буржуазна преса, як також являється він експертом в справах економічних і члени Юнії мали нагоду все-чути його промову на

своїх конвенціях. На цих конвенціях він завжди був братнім делегатом від робітничих організацій.

Це все показує, що фермерська Юнія Канади є на добрій дорозі. Чимраз більша ідея злиття фермерства з робітництвом дозирає в цій Юнії, не диво отже, що і вона вже удостоїлась назви "більшовицька". Та на це фермерство перестав звертати увагу, бо теперішні злидини заставили фермера думати і він прийшов до того переконання, що той більшовизм не така дуже страшна "вова", якою наші непрошені опікуни так все нас лякали. Коли-б то "наші" редактори православно-елевейторських та католицько-французьких газет пожили життям теперішнього фермера бодай один рік та знали тих всіх гараздів, яких зазнаємо ми з нашими дітьми, то перестали-б напевно бооятись "вови" і других нех страшних.

Та під цю пору фермерство повинно звернути всю свою силу та енергію на клясову організацію. Вступати численно до Фермерської Юнії Канади і слідити за кожним рухом її провідників, а коли-б котрий схибив з призначеної йому дороги, так тоді усунути його на бік, а місце його заповнити таким, який, не зважаючи на бурю і громи, сміло буде держати юнійний прапор в горі, прапор повного визволення фермерства з кігтів капіталістичної кляси.

Наш клич "Проч з визиском, ми хочемо свобідного життя для нас і наших дітей!"

Мизайло Білімис.

Пролог, Саск.

БУВШИЙ "ПАН".

Дорога Редакціє!
Прошу не сварити мене, що я так спізнився з відновленням передплати на "Укр. Роб. Вісті". Причина цьому та, що ми всі живемо тепер в великій нужді. В цій околиці Саскачевану деякі фермери заведло насіння зібрати, а що буде далі, годі сказати. Католики кажуть, "буде, що бог дасть", деякі кажуть, що буде громаді, те й буде бабі. Через таких, що отаке кажуть, якраз найгірше нам жити, бо вони небають ні про себе, ні про свою родину, ні про своїх сусідів. Тай пошо дбати, коли "буде так, як бог дасть". Так їх вчать егомосці. І ці люде не думають про завітний день, але останнє віддають за саможонку, яку їм вже не богає, але спеці. Є одиниці, яким болюче на це дивитися, але що-ж ви зробите?

Є це наслідки "народної роботи", наслідки тих, що так люде вчили і ще й тепер вчать. Самі сваряться, ще й між люде кинули кістку незгоди, а самі провадять політику на шкідливого задуреного ним фермера. Але вже починають прозрівати і ті, що йшли наосліп за ними. Біда тільки, що від споневірення шукають розради в саможонці.

Начитався я колись цих "патріотичних" шмат за 15 літ в Канаді і боявся робітничого часопису через їх залякування і

насмішки, якими вони воюють. Але як то посовітиж каже: "з кого ся насмівають, з того люде бувають". А тепер я посилав вам 2 долари на відновлення передплати на "Укр. Роб. Вісті", бо ця газета навчила мене бути людиною. А колись я був "паном". Так мені казали так мене називали, а тепер я бачу, що це нашішка над бідним чоловіком. Бо пани трошки инакші, як ми. Ми ходимо босими ногами, нам не вистарчає з нашої праці на черевки, а пани мають по кільканайцять пар. Бо пани панують, а ми біднемо.

Давній католицько-презбитеріансько-православний борець і пан, а тепер фермерський нуждар, новоприбутий рекрут,
Стенан Вініцький.

Дана, Саск.

НАШІ ГАРАЗДИ.

Збіжжя в цій околиці вже майже помолочено. Дехто намолотив трохи збіжжя, а дехто намолотив мерзалої полови. Ті, що намолотили збіжжя, привозять його до міста, продають за 3-ий або 4-ий трейд і потягають саможонку та пивце, а котрі намолотили полови, то ликають слинку. Такі то коло нас гаразди. Як є у фермера цент, то він йому скоро місце найде, а як нема, то нарікає. А скажи про газету, то "де я вам наберу, я вже досить надавався. Жив мій дід і батько без газети, обійдусь і я без неї".

Так говорять старші. А молодші то тільки гульки і пивка в голові, а про газету та організацію і не згадують.

Організаційна робота ведеться тут дуже мляво, але може з часом направиться, бо вже декотрі фермери зрозуміли, з ким вони повинні єднатися і який часопис читати. Так, що мені все-ж таки вдалося придбати "Укр. Роб. Вісті" трох нових передплатників, взяти передплату від одного старого та зібрати \$3.00 пресового фонду, що разом робить 17 доларів. Я думаю, товариші фермери, що всі ми дружно повинні взятися за роботу, організуватися, один другого переконувати, навчати. Ось хоч-би на час кампанії допомогти "Укр. Роб. Вістям" — коли-б кожний фермер, який вже читає "Укр. Роб. Вісті", придбав хоч трох нових передплатників, то вже й наш часопис стоїв би краще, ширився-б між фермерами, а його читачі горнулись би до нашої організації. А коли-б ми жили згідно, організовані, не запивалися саможонкою, лучилися разом з робітниками і ставали до боротьби за свої права, тоді не стояли-б шерфів з підводани і не чигали-б на наше збіжжя.

Тож подумайте над тим, товариші фермери і беріться до праці. Приднуємо як найбільше передплатників "Укр. Роб. Вістям".

Г. К. Волянський.

Смоки Левя, Алта.

Допомучав до відома. — Тому, що тепер поквитуються збирки з ястопаюлого кампанії в користь преси, не можемо висісти всіх дописів вчасно. Але при найбільшій нагоді постараємося їх висісти. — Редакція.

АРХИП ТЕСЛЕНКО.

ЩОБ З ЙОГО БУЛО?

(Продовження.)
Похнюйніши, і ні слова, пишеш. Бо скажеш "почему", ще гірше буде.

Сказав раз:
— Барня до другої роботи одриває.

Нічого він. Ходить по канцелярії шіпає вуси. Ось пити чаю гукнуди його. Балакають там, мені кризь двері й чути.

— Такой зтот Филіпп негодай, — провадить Ларіон Михайлович, — никакого почтенія у него, никакого пасушанія.

— Да, — підхоплює пані. — І сама я говорив хотела об этом.

— Обращаешься к нему, — такую недовольную рожу строишь. И нет того: посмотришь барыне в глаза веселенько, встань перед ней.

— Да вот и зараз: ленится, делов не выговоришь; сказала я ему, он: "барыня"... И главное: не "одрывает", а "одрывает", и так грубо.

Загрюкотів стілець, вискакує така червона.

— Что это в самом деле? — Кричить. — Что за грубости? Что за жалобы? Разве я не вправе над тобой? Я! В своем доме! Пошел сейчас, дрова складывай. Скотина.

Часто, було, я сам Ларіон Михайлович:

— Филіпп, беги додому до мене, портабак принеси, — забав. — Або:
— Филіпп, беги до мене, кролика принеси сюда, покажемо барням.

Хапаєшся, було, там і тут. В канцелярії і до після півночі сидиш ніноді. Заболить у грудях, а в очах тільки миг, миг... Сіріє в вікнах — встаєш.

І це я був тільки за "мальчишка", — "привчавсь"... Плати ніякої не було мені. Дивившись тільки: переводять гроші пани на лядьки, іграшки всякі, дурниці, а тобї й... на книжку не ма.

Пожив так з півроку, прошу в батька на чоботи. Він: — А жалування? Коли вже воно буде тобі? Требуй!

І перебувати у пана я боюсь. А як увільнить бува, думаю. До його давно вже хлопчик якийсь проситесь. Де днешся тоді? А може-ж таки поживу, — полегшає.

— Призначте... — до пана балакаю. — Це й те... трудно.

Нічого пан, дивитись в діло одне. А письменодитель:

— Ну, який скорий. Послужить надо еше. — Позирає до пана, оскиряється.

Почула це, мабуть і пані. У-виходить.

— Какого тебе жалованья? — заклопалія губу. — Кормят тебя, квартиру дают... Чего еше тебе?

А я харчувався на кухні. Борщ сьорбав не дуже чим смашишій, нім і дома, кашу глгавню в. Квартирував у прихажий канцелярській. — Для панів окрема була. — Постеляло, було, чумарчину на помості під грубою, вкривсь ріденцем, лежу. Зима. Холодно. В двері віє і груба не помагає нічого,

— скнієш. Болить у боці, — почало у прихажий боляти.

Похвалясь раз про таке спання панові.

— Нічого, — каже. — І дома не краще у вас.

Жаль, було, зробиться ніноді жалю. Там за стіною брязкають тарілками, ложками, — смашне щось, смашне, чути. Ідять: лоп пробка, лоп в пляшці, а ти сидиш над повітками, копиями, слину ковтаєш. Там за стіною стоять ліжка й переліжка, а ти витираєш поміст.

Ще минає з півроку. Почав уже сам батько шапкувати перед паном за платню мені. От це! Подивившись, було: такий худий, зігнутий стоїть ось, і угодований, ситий сидить он.

Пригадаєш те матір: працює десь застужена, зморена, обличчя змарніле, і на плано подивившись: похочає в шовках, віддуває волю. Так, було, здавить у горлі тоби: чого так?

Призначив пан таки і аж цілих три карбованці на місяць.

— Ну, что доволен? — питає мене і питає з таким усміхом, ніби це хто його зна й яке цим він мені щастя зробив.

Хоча, правда, я й повеселішав таки. Як же? На платні вже! Таки йде до кращого, думаю.

І от, було, напишу статежку яку, часу вввру, не покауюю йому, сердито, а це написав, підношу. А ця була про парубка одного, що мов і світ гарний, і все, а йому так сумно... Прочитав.

— Да, — каже, — развий дарование, развий. Читать उसे-ж надо тобі, читай.

Ага, думаю, оце якраз і нагода, може хоч книг дасть.

— А як розвивати? — усміхаюсь. — Книг нема й ніколи. Стиснув пан плечима.

— Ну, что-ж? — та й з канцелярії.

Сидиш, було, думаєш тільки: книг, книг там за стіною, а тут і подивившись нема. Тягають там їх, рвуть панніята, а тут читав-би, читав, голубив — нема.

Вимітає, було, дівка з покоїв дивившись: чи не мете листка з журналу якого, щоб узять.

А то одного разу стою коло комори, стружу палички на щось — загадала пані. Сад раз за коморою. Так гарно в

йому. Ліпа цвіте, бджоди гудуть, по-над стежкою каштані стоять. І от, під одним лавка, а на лавці Міша сидить, такий опещькуватий, очі зверху. Бузюка на йому якась... шовкова мабуть; картуз з кантами жовтуватими — десь у якомусь реланжово вчивсь. На коліні книжка в його така здорова.

Перегортає, дивлюсь.

— Ну, як би до його забавачать про неї думаю, та підійти, хай покаже... — кортить страх.

Позираю, позираю, ніяк не насмію, — панич, далі таки:

— Ну, той книга, видно, у вас! Яка вона?

Підняв панич голову, та:
— А тебе на что?
Почервонів я, чую, а все таки:

— А так... Подивившись як би. — Гм, — помовчав. — Ну, иди "дивись".

Так я й став біля його: перегортає, — дивлюсь, стою. Портретів, портретів!
— Хто воно? — питаю.
— Сочинители, — буркнув панич.

Лізе, лізе комашня по мені.

Сочинители, — думаю. Це-ж вони... Вони самі?! Дивлюсь вже, дивлюсь на їх. Під кожним читання якесь.

— Про рішю? — питаю. Помовчав він, далі:
— Про жизнь их.
— Про жизнь?... хм-хм!.. А как же живут вони? — всіміхаюсь.

— Да так... На что тебе? — Знаю помовчав. — А это вот и сочинения каждого: рассказы, стихи.

— Рассказы, стихи! А як би прочитати що?

І тут: — Филіпп — залякало з боку. Зирк, пані їде.

— Ты зачем сюда ходишь? — витріщившись на мене. — Пошел вон отсюда!

Почала до Міші, щось... "зачем водиться", те-ж сурово так, та я вже не дослуховував. Удавило, ударило мене, — пішов паличок достругувати.